

ЦАГДААГИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН ЭРЭН СУРВАЛЖЛАХ АЖЛЫГ МОНГОЛ УЛСЫН ЭРҮҮГИЙН ХЭРЭГ ХЯНАН ШИЙДВЭРЛЭХ ХУУЛЬ ТОГТООМЖИД ХУУЛЬЧИЛЖ ИРСЭН ТҮҮХЭН УЛАМЖЛАЛ

Д.Бямбахүү

*Дотоод хэргийн их сургуулийн Цагдаагийн эрх зүйн
тэнхимийн багш докторонт, цагдаагийн хошууч*

Эрэн сурвалжлах ажил нь цагдаагийн байгууллагын гол үүргийн нэг бөгөөд гэмт хэрэгтэй тэмцэх, нийгмийн хэв журам хамгаалах, гэмт хэрэг зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын чухал бүрэлдэхүүн хэсэг юм.

Засгийн газрын 1923 оны 6 дугаар сарын 26-ны 18 дугаар хурлаар баталсан "Цагдан цээрлүүлснийг зөрчсөнийг яллах хууль"-ийг цагдан сэргийлэх байгууллагын анхны дүрэм гэж үздэг. Учир нь уг хууль батлагдсан үед цэргийн яамнаас хуулийг биелүүлэх зорилгоор 1923 оны 06 дугаар сарын 16-ны өдөр тунхаглан зарлах бичиг гаргаж, түүндээ Нийслэл хүрээний газар архи ууж мөрийцөж наадах, хэрүүл шуугиан өдүүлэх шөнийн цагт чимээ гаргах, гудамж зээлд хог буртаг орхих, гал усны аюул болох, хулгайлах, булаах, харштай орон сав барих зэрэг бүхий л гаж самуунтэй тэмцэж бага, сага хэргийг цагдан сэргийлэх хороо шийдвэрлэж байх эрх олгосон нь хууль гэж үзэж болно¹.

1924 оны 11 сард Улсын анхдугаар хурал хуралдаж Монгол улсыг "Бүгд найрамдах Монгол Ард Улс"² гэж тунхаглан анхдугаар Үндсэн хуулийг батлан гаргасантай холбоотойгоор 1926 онд "Шүүх цаазын бичиг", түүний агуулгын хэрэгжилтийг хангах илэрхийлэл болох "Шүүн таслах газруудад аливаа хэргийг байцаан шийтгэх хууль" баталж мөрдүүлсэн байна .

Уг хуулийн арван дөрөвдүгээр зүйл. Аливаа эрүүгийн хэрэг тохиолдсоны дараа цагдан сэргийлэх газраас харьяат ойр ангийн байцаагч түшмэлд мэдэгдэхээс гадна, түүний биеийг хүрэлцэн эрхээс нь урьдаар байцааж байвал зохино. Хорин хоёрдугаар зүйл. Аливаа хүнийг барих ба нэгжих хэрэгт байцаагч түшмэдээс бусад албаны хүмүүс харьяат албаны газарын эрх баригчид үсэг зурсан үнэмлэх тэмдэгт бичиг олгож явуулбал зохиохийн дээр мөн бичгийг уул хүнд эрх биш урьдаар үзүүлбэл зохино. Тайлбарлах нь. Аливаа хүмүүсийг барихад түүний гэрийн ба захиргааны газар мэдэгдвэл зохино³ гэж заажээ.

Аливаа эрүүгийн хэргийг хэрхэн байцаах ба шийтгэх тухай хууль: /1935 он/

Аливаа хэргийг хэрхэн байцаах ба шийтгэх тухай хуулийн 6 бүлгийн 43 дугаар зүйлд "Аливаа эрүүгийн хэргийг дээрхи газруудаас өөр ямар нэгэн газруудаас байцаан шийтгэж үл болох боловч зарим нэг онц чухал хэрэгт засгийн газраас тусгайлан эрх олгогдсон эрх бүхий газраас энэхүү хуулийн журмыг баримтлан таслан шийтгэж болно" гэж заасан байна. Засгийн газрын 1934 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрийн 3 дугаар хурлаар "Ардын цагдан сэргийлэх газрын шинэ дүрэм"-ийг баталжээ. Дүрэмд цагдан сэргийлэх байгууллагын эрх үүргийг тусгаарлаж өгсөн бөгөөд оргодол болон ор сураггүй бологсдыг эрэн сурвалжлах,

¹ Б. Баярсайхан, Ч.Дашням, Д.Батжаргал, Ж.Энхнасан, Г.Оюунболд, Д.Сумъяацэрэн. Монгол улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль тогтоомжийн түүхэн уламжлал.2012он. 26-27 дахь тал

² АИАО-ий Чангаеи аагдуй ааааиу йуоагзэ. ¹³, 1926 ий, 10 аоаааад нэд. 34-65 аааь оае

³ АИАО-ий Чангаеи аагдуй ааааиу йуоагзэ. ¹³, 1926 ий, 10 аоаааад нэд. 34-65 аааь оае

олдож ирсэн эд юмс, баримт бичгийг хадгалах, шүүхийн таслан шийтгэсэн тогтоолыг хэрэгжүүлэхэд туслах зэрэг шинэ үүргүүд тусгагдсан байна.

Аливаа эрүүгийн хэргийг хэрхэн байцаах ба шийтгэх тухай хуулийн тавин долдугаар зүйл. Шүүн таслах газруудаас байцаан шийтгэх хурлыг явуулахдаа заавал хэрэгтэн хүний биеийг завлаж суулцуулан гүйцэтгэвэл зохих Үүнд: Хэрэв хэрэгтний бие оргож зайлсан буюу. Эсхүл үнэхээр хүнд өвчтэй зэрэг учраас таслан шийтгэх хуралд ирж чадахгүй байвал тухай баримтыг гаргуулан авахаас тухайн учрыг хуралд сонсгон түүний биегүйгээр уг хэргийг шууд таслаж уул баримтыг хэрэгт хавсаргаж байцаал болгож байвал зохино хэмээн тусгажээ.

Бүгд найрамдах монгол ард улсын бага хурлын тэргүүлэгчдийн зарлиг /1949.07.30/

1940 оны Үндсэн хуулийн агуулга зарчимд нийцүүлэн 1949 оны 7 дугаар сарын 30-ны өдөр Улсын бага хурлын тэргүүлэгчдийн 4 дүгээр зарлигаар БНМАУ-ын Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийг баталсан. Энэ хууль нь 5 хэсэг, 26 бүлэг, 440 зүйлтэй тэр үеийн ЗСБНХУ-н Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийг хуулбарласан гэж зарим судлаачид үздэг. Энэ үеэс эрэн сурвалжилж баривчлахад тогтоолыг прокуророор батлуулж хүний эрхийг хангах тал дээр нилээд дэвшил гарчээ.

Уг хуулийн Долоо. Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улсын Үндсэн хуулийн 99 дүгээр зүйлд заасан ёсоор Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улсын ард иргэдийн биед халдаж үл болох явдлыг хангана. Шүүхийн тогтоолгүй буюу прокурорын зөвшөөрөлгүйгээр хэн хүнийг баривчилж үл болно⁴.

Нэг зуун жаран долоо. Яллагдагч этгээд онц шалтгаангүйгээр хүрэлцэн эс ирвэл бол түүнийг албадан авчирна. Яллагдагч этгээд мөрдлөгөөс нуугдан зайлсхийвэл мөрдөн байцаагч урьдаар дуудахгүйгээр шууд албадан авчруулах эрхтэй болно. Яллагдагчийг албадан авчируулахдаа мөрдөн байцаагчаас шалтгааныг зааж гаргасан бөгөөд прокуророор батлуулсан тогтоолоор гүйцэтгэвэл зохино.

Нэг зуун жаран ес. Яллагдагчийн суугаа газар мэдэхгүй буюу оргон зайлсан бол мөрдөн байцаагчаас түүнийг эрж олох тухай тогтоол гаргана гэж хуульчилжээ.

Бүгд найрамдах монгол ард улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль /1963.12.24/

Монгол орон социализм байгуулах зорилтын хүрээнд 1960-иад оны эхэн үеэс эрх зүйн бүхий л баримт бичиг Монгол Ардын Хувьсгалт Нам (МАХН)-ын шийдвэр нөлөөлөх болсон байна. Иймээс эрх зүйн зохицуулалтыг өөрчлөн шинэчилж эхэлсэн байна. Тухайлбал, Эрүүгийн хууль (1961 он), Иргэний хууль (1963 он), Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль (1963 он), Засан хүмүүжүүлэх хөдөлмөрийн хууль (1966 он), Иргэний байцаан шийтгэх хууль (1967 он),

⁴ Б. Баярсайхан, Ч.Дашням, Д.Батжаргал, Ж.Энхнасан, Г.Оюунболд, Д.Сумъяацэрэн. Монгол улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль тогтоомжийн түүхэн уламжлал.2012он. 127-151 дахь тал

Хөдөлмөрийн хууль (1973 он), Гэр бүлийн хууль (1973 он), Прокурорын хяналтын хууль (1976 он), Шүүхийн байгууламжийн хууль (1978он)-ийг тус тус батлан мөрдүүлэхийн зэрэгцээ тэдгээрт олон тооны нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, мөн холбогдох бусад эрх зүйн актыг тэдгээрт нийцүүлэн батлан гаргаж байсан байна.

БНМАУ-ын АИХ-ын чуулганаар 1963 оны 12 дугаар сарын 24-ний өдөр ЭБШХ-ийг шинэчлэн баталсан нь 7 хэсэг, 36 бүлэг, 410 зүйлтэй бөгөөд 1964 оны 6 дугаар сарын 1-ний өдрөөс дагаж мөрдсөн байна⁵. Энэ хуульд шүүх, прокурор, мөрдөн байцаагч, хэрэг бүртгэх байгууллага өөр өөрсдийн эрх хэмжээний үүрэг хэмээн хуульчилж өгсөн давуу талтай.

Бүгд найрамдах монгол ард улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль 4-р зүйл. Эрүүгийн хэргийг үүсгэн явуулах ба гэмт хэргийг илрүүлэх үүрэгт. Гэмт хэргийн шинж тэмдэг илэрсэн тухайд шүүх, прокурор, мөрдөн байцаагч, хэрэг бүртгэх байгууллага өөр өөрсдийн эрх хэмжээний дотор эрүүгийн хэрэг үүсгэж, гэмт хэрэг гарсан байдал ба гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг олж тогтоох, түүнд ял шийтгэл оногдуулах талаар хуульд заасан бүх арга хэмжээ авах үүрэгтэй.

Уг хуулийн 122-р зүйлийн Хэрэг бүртгэх байгууллагын үүрэгт. Хэрэг бүртгэх байгууллага нь гэмт хэрэг ба түүнийг үйлдсэн этгээдийг олж илрүүлэхийн тулд зайлшгүй шаардлагатай шуурхай эрэн сурвалжлах ба эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд заасн бусад арга хэмжээг авах үүрэгтэй.

Мөн 123-р зүйл буюу хэрэг бүртгэх байгууллагын ажиллагаа нь гэмт хэргийн шинж байгаа бол хэрэг бүртгэх байгууллага эрүүгийн хэрэг үүсгэж, эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн заалтыг удирдлага болгон, гэмт хэргийн ул мөрийг олж тогтоох ба хамгаалах талаар мөрдөн байцаалтын хойшлуулшгүй ажиллагаануудыг хийх үүнд: үзлэг, нэгжлэг хийх, шаардлагатай зүйлийг хураан авах, сэжигтэнг албадан саатуулах ба байцаах, хохирогч, гэрчийг байцаах, түүнчлэн яллагдагчаар татах тухай тогтоол гаргах ба ял сонсгохоос бусад энэ хуульд заасан мөрдөн байцаалтын ажиллагаануудыг хийнэ.

Хэрэг бүртгэх байгууллага, гэмт хэргийг илрүүлсэн ба түүнийг бүртгэж эхэлсэн тухайгаа нэн даруй прокурорт мэдэгдэнэ. Хэрэг бүртгэх байгууллага мөрдөн байцаалтын хойшлуулшгүй ажиллагаануудыг арван дөрвөн хоногийн дотор гүйцэтгэж, мөн хугацааны дотор хэргийг мөрдөн байцаагчид шилжүүлнэ. Гэмт хэргийг илрүүлэх ба хэрэгтэнг олох бололцоо байгаагүй хэргийг мөрдөн байцаагчид шилжүүлсний дараа хэрэг бүртгэх байгууллага нь мөрдөн байцаагчийн даалгавраар гэмт хэргийг илрүүлэх ба хэрэгтнийг олох талаар зайлшгүй шаардлагатай шуурхай эрэн сурвалжлах ажиллагаануудыг үргэлжлэн хийх үүрэгтэй. Гүйцэтгэсэн ажлынхаа дүнг тухай бүр мөрдөн байцаагчид мэдэгдэж байна.

Урьдчилсан мөрдөн байцаалт явуулах байгууллага125-р зүйлд. Эрүүгийн хэрэгт урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг прокурорын ба цагдан сэргийлэх

⁵ БНМАУ хууль, дүрэм, тогтоолын эмхтгэл 1963он. БНМАУ-ын хуулиуд 1. УБ., 180 дахь тал

байгууллагын мөрдөн байцаагч, түүнчлэн Нийгмийг Аюулаас Хамгаалах Яамны улсыг аюулаас хамгаалах байгууллагын мөрдөн байцаагч явуулна. Үүнд:

БНМАУ-ын эрүүгийн хуулийн 58-60, 96-105, 107, 108, 136, 137, 143-145, 149, 150, 155, 176, 191-221-р зүйл, БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1962 оны 12-р сарын 7-ны 204-р зарлигт заасан гэмт хэрэг, мөн шүүх, прокурор, өмгөөлөх байгууллагын ажилтны үйлдсэн гэмт хэрэгт урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг прокурорын мөрөн байцаагч, эрүүгийн хуулийн 45-57, 61-62-р зүйлд заасан гэмт хэрэгт урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг НАХ Яамны улсыг аюулаас хамгаалах байгууллагын мөрдөн байцаагч, эрүүгийн хуулийн дээр дурдсанаас бусад зүйлд заасан гэмт хэрэгт урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг улсын цагдан сэргийлэх байгууллагын мөрдөн байцаагч тус тус явуулна. Харин эрүүгийн хуулийн 63, 64-р зүйлд заасан гэмт хэрэгт урьдчилсан мөрдөн байцаалт явуулахдаа улс олон нийтийн хөрөнгийг хулгайлсан, дээрэмдсэн хэрэг, мөн цагдан сэргийлэх байгууллагын эрэн сурвалжлах, шуурхай албаны ажлын үр дүнд илэрсэн ашиглан шамшигдуулсан хэрэгт цагдан сэргийлэх байгууллагын мөрдөн байцаагч, улс олон нийтийн хөрөнгийг ашиглан шамшигдуулсан нь дээрхээс бусад байдлаар илэрсэн бол урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг прокурорын мөрдөн байцаагч явуулна⁶.

Хэрэг бүртгэх, урьчилсан мөрдөн байцаалт явуулах ерөнхий нөхцлийн 135-р зүйл. Зарим даалгаварт. Хэрэг бүртгэгч буюу мөрдөн байцаагч өөр орон нутагт гүйцэтгэх шаардлагатай мөрдөн байцаалтын ба эрэн сурвалжлах зарим ажиллагааг өөрөө гүйцэтгэх буюу тухайн орон нутгийн хэрэг бүртгэх зохих байгууллага буюу мөрдөн байцаагчаар гүйцэтгүүлэхээр даалгах эрхтэй бөгөөд тэд нь тэрхүү даалгаврыг арав хоногийн дотор биелүүлэх үүрэгтэй. Урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлэх үндэс ба хугацаа 192-р зүйлд. Урьдчилсан мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлэхийн өмнө мөрдөн байцаагч яллагдагчийн байхгүйгээр гүйцэтгэж болох мөрдөн байцаалтын бүх ажиллагааг гүйцэтгэх, яллагдагчийг олж илрүүлэх буюу гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг тогтоох бүх арга хэмжээг авах үүрэгтэй.

Уг хуулийн яллагдагчийг эрэн сурвалжлах буюу 193-р зүйлд яллагдагчийн байгаа газар мэдэгдэхгүй байвал мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжлах шаардлагатай арга хэмжээг авна. Мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжлах ажлыг гүйцэтгүүлэхээр цагдан сэргийлэх байгууллагад даалгах эрхтэй бөгөөд энэ тухай тусгай тогтоол гаргана.

Эрэн сурвалжлах явдлыг урьдчилсан мөрдөн байцаалтын үед буюу хэргийг түдгэлзүүлэхийн хамт зарлана. Энэ хуулийн 87, 94-р зүйлд заасан үндэс бүхий байвал мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжлуулж байгаа этгээдийн хувьд прокурорын зөвшөөрөлтэйгээр цагдан хорихоор таслан сэргийлэх арга хэмжээ авч болно⁷.

Мөн Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1964 оны 8 дугаар сарын 18-ны өдрийн 144 дүгээр зарлигаар Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн (154-р зүйлд), нутаг заагдсан этгээд оргох буюу нутаг зайлуулагдсан этгээд дур зоргоороо эргэж

⁶ БНМАУ хууль, дүрэм, тогтоолын эмхтгэл 1963он. БНМАУ-ын хуулиуд1. УБ., 180-260 дахь тал

⁷ Б. Баярсайхан, Ч.Дашням, Д.Батжаргал, Ж.Энхнасан, Г.Оюунболд, Д.Сумъяацэрэн. Монгол улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль тогтоомжийн түүхэн уламжлал.2012он. 133-151 дахь тал

ирэх буюу засан хүмүүжүүлэх ажлаас зайлсхийх гэмт хэргүүдийг нэмж хамааруулсан байна

Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай /1994.03.28/

1992 онд шинэ Үндсэн хууль батлан мөрдүүлсний дараа 1994 оны 3 дугаар сарын 28-ны өдрийн хуулиар ЭБШХ-д зарчмын, томоохон нэмэлт өөрчлөлт оруулжээ. Энэ хуулийн 193-р зүйлд. Сэжигтэн, яллагдагчийг эрэн сурвалжлах

Сэжигтэн, яллагдагч оргон зайлсан байвал хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжлах шаардлагатай арга хэмжээг авна. Мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжлах ажлыг гүйцэтгүүлэхээр цагдаагийн байгууллагад даалгах эрхтэй бөгөөд энэ тухай тогтоол гаргана.

Эрэн сурвалжлах явдлыг хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын үед буюу хэргийг түдгэлзүүлэхийн хамт зарлана. Энэ хуулийн 87, 94 дүгээр зүйлд заасан үндэслэл байвал мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжилж байгаа этгээдийг прокурорын зөвшөөрөлтэйгээр цагдан хорих таслан сэргийлэх арга хэмжээ авч болно⁸.

Гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг олж тогтоох арга хэмжээ 94-р зүйлд. Энэ хуулийн 192 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 1-д заасан тохиолдолд хэргийг түдгэлзүүлсний дараа мөрдөн байцаах байгууллага өөрөө буюу цагдаагийн болон хэрэг бүртгэх бусад байгууллагатай хамтран гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг олж тогтоох арга хэмжээ авах үүрэгтэй⁹ хэмээн хамтын ажиллагааг хуульчилсан байна.

Монгол улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль /2002.01.10/

ЭБШ хуулийг 1 дүгээр сарын 10-ны өдөр тус тус баталж мөн оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс дагаж мөрдсөн. Шинэчлэн найруулж 2002 оны 9 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс дагаж мөрдсөн Эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль нь дотоод, гадаадын эрдэмтэн судлаачдын дүгнэснээр хэргийн бодит үнэнийг тогтоох, талуудын байцаан шийтгэх ажиллагаанд оролцох үүргийн бодит-практик тэнцвэрт байдлыг хангаж, эрүүгийн байцаан шийтгэх ажиллагааг эрх зүйт төрийн үзэлд тохируулж олон улсын жишигт нийцсэн хууль болжээ.

Хэрэг бүртгэгч мөрдөн байцаагчийн эрх үүрэг буюу энэ хуулийн 28.2.15. өөр орон нутагт байцаан шийтгэх тодорхой ажиллагаа явуулах, гэмт хэрэг үйлдсэн этгээдийг эрэн сурвалжлах, түүнчлэн гүйцэтгэх тодорхой ажиллагаа явуулах шаардлагатай бол энэ тухай даалгаврыг бичгээр гаргах ба түүнийг хүлээн авсан хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалт явуулах байгууллага заасан хугацаанд заавал биелүүлж хариуг цугларсан нотлох баримтын хамтаар хүргүүлэх гэж үүрэг болгосон байна. Мөн хуулийн 29.1.1. хэрэг бүртгэх, мөрдөн байцаах албаны даргын эрх хэмжээнд хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтын ажиллагааг зохион

⁸ Төрийн мэдээлэл.УБ 1994 он.№5

⁹ Б. Баярсайхан, Ч.Дашням, Д.Батжаргал, Ж.Энхнасан, Г.Оюунболд, Д.Сумъяацэрэн. Монгол улсын эрүүгийн байцаан шийтгэх хууль тогтоомжийн түүхэн уламжлал.2012он. 339-340 дахь тал

байгуулалтын болон мэргэжлийн удирдлагаар хангах замаар гэмт хэрэг, түүнийг үйлдсэн этгээдийг олж тогтоох талаар шуурхай зохицуулалт хийнэ гэж тусгажээ.

Энэ хуулийн 205.2.Хэрэг бүртгэлт, мөрдөн байцаалтыг түдгэлзүүлэхийн өмнө хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч нь сэжигтэн, яллагдагчийн байхгүйд гүйцэтгэж болох бүх ажиллагааг явуулах, гэмт хэрэг үйлдсэн болон оргон зайлсан этгээдийг олж илрүүлэх бүх арга хэмжээг авах үүрэгтэй.

Энэ хуулийн 206 дугаар зүйлд Сэжигтэн, яллагдагчийг эрэн сурвалжлах гэж хуульчилжээ. 206.1-д Сэжигтэн, яллагдагч оргон зайлсан бол хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч эрэн сурвалжлах арга хэмжээг авна.

206.2.Хэрэг бүртгэгч, мөрдөн байцаагч, прокурор эрэн сурвалжлах ажлыг гүйцэтгүүлэхээр цагдаагийн байгууллагад даалгаж, энэ тухай тогтоол гаргана гэж заажээ¹⁰.

Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хууль /2017.05.18/

Энэ хууль нь эрэн сурвалжлах ажлын хувьд томоохон өөрчилт орсон ба тус хуульд эрх бүхий албан тушаалтанд үүрэг байхаас гадна арван хоёрдугаар бүлэгт тусгайлан бүлэг болгосон байна.

Мөн хуулийн арван хоёрдугаар бүлэг Мөрдөгч дараахь хүн, хуулийн этгээд, эд зүйл, хөрөнгийг олох зорилгоор эрэн сурвалжлах ажиллагааг өөрийн санаачилгаар, эсхүл шүүхийн шийдвэр, прокурорын даалгавраар явуулна¹¹:

1.байгаа газар нь мэдэгдэхгүй байгаа сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч, хохирогч, иргэний хариуцагч, гэрч;

2.оргон зайлсан сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгч;

3.хулгайлагдсан, барьцаалагдсан хохирогч;

4.хэн болох нь тодорхойгүй цогцсыг тогтоох;

5.эмнэлгээс оргосон сэтгэцийн өвчтэй хүн;

6.эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэхэд ач холбогдол бүхий эд зүйл, мал, амьтан, баримт бичиг, тээврийн хэрэгсэл.

Хэрэв өөр нутаг дэвсгэрт мөрдөн шалгах тодорхой ажиллагаа явуулах, гэмт хэрэг үйлдсэн хүнийг эрэн сурвалжлах шаардлага гарвал энэ тухай даалгаврыг бичгээр хүргүүлэх ба түүнийг хүлээн авсан мөрдөн шалгах байгууллага даалгаврыг заасан хугацаанд биелүүлж, хариуг цугларсан нотлох баримтын хамтаар ирүүлэх;

Сэжигтэн, яллагдагч, шүүгдэгчийг эрэн сурвалжлах, мөрдөн шалгах ажиллагааг харьяаллын бус мөрдөн шалгах ажиллагаа явуулах байгууллагаар хийлгэх шаардлага гарвал мөрдөгч энэ тухай саналаа прокурорт гаргана. Прокурорын даалгаврыг хүлээн авсан тухайн мөрдөн шалгах ажиллагааг явуулах байгууллага даалгаврыг заасан хугацаанд биелүүлж, хариуг цугларсан нотлох баримтын хамт прокурорт хүргүүлнэ¹².

Эрэн сурвалжлах ажиллагаа явуулах эрх бүхий байгууллага шүүх, прокурорын шийдвэрийн дагуу яллагдагч, шүүгдэгчийг эрэн сурвалжлах ажлыг

¹⁰ Төрийн мэдээлэл. УБ 2002 он.№6.

¹¹ Төрийн мэдээлэл. УБ 2017 он.№23

¹² Төрийн мэдээлэл. УБ 2017 он.№23

зохион байгуулж, үр дүнг шүүх, прокуророос тогтоосон хугацаанд танилцуулна гэж тус тус хууль тогтоомжид тусгагдсан байна.